

Álguogáhtie
c/o Lena Axelsson Westergren
Grundtjärnsvägen 38
921 34 Lycksele

2017-10-04

YTTRANDE SOU 2017:60

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik SOU 2017:60

Sammanfattning

Vi i föreningen Álguogáhtie instämmer i slutsatsen att förstärkningar i lagtext och resurstilldelning måste göras för att förverkliga de grundläggande rättigheter som de nationella minoriteterna ska tillförsäkras i landets samtliga kommuner. Vi ser att förskola och äldreomsorg är viktiga verksamheter där det är viktigt att tydlighet råder kring vad en kommun eller ett landsting ska tillhandahålla och inom vilken tidsgräns. Här ser vi att betänkandet kunnat gå ännu längre gällande tydlighet i krav på kommuner och landsting.

Samiskan benämns som ett enhetligt språk. Det finns fyra varieteter av samiska med erkänd ortografi och ytterligare en varietet där man arbetar med ortografin. I och med att samiskan benämns som ett enhetligt språk uppstår en rad otydligheter. Ett exempel: Om en kommun erbjuder förskola på nordsamiska har den då fullgjort sin skyldighet även mot det barn som har en annan samisk varietet som modersmål? Vi anser att så inte ska vara fallet och efterlyser större tydlighet i skrivningarna. Förslagsvis kan "samiska" bytas ut mot "de samiska varieteterna".

Personal med språkkompetens har en avgörande betydelse. Det här betänkandet riktar inte i huvudsak in sig på utbildning men för att kunna förverkliga de grundläggande rättigheterna behöver utbildningsinsatser göras. Det är av mycket stor vikt att det även inom minoritetsspråken, inklusive samiskans alla varieteter, finns en fungerande obruten utbildningsväg från förskola till universitetsstudier. Det är även av mycket stor vikt att resurser medvetet prioriteras för revitalisering av språk, i synnerhet umesamiskan och pitesamiskan eftersom de är minst. Människor som förlorat sitt modersmål behöver få möjlighet att börja lära sig det var de än befinner sig i livet. För umesamiskans del är det av avgörande betydelse att staten tar ett tydligt ansvar också ekonomiskt för att starta upp de delar i utbildningsvägen som inte är på plats. Ett exempel på detta är modersmålsläroutbildning vid Umeå universitet. Studenter som påbörjat denna utbildning i umesamiska vet i dagsläget inte när de får slutföra sina studier då det inte finns någon anställd lärare i umesamiska. Utbildade modersmålslärare behövs från förskolan upp till vuxenutbildningen.

Överföring av språk till nästkommande generationer ser vi också som ett prioriterat område. Runt om i landet pågår arbeten med språkrevitalisering över generationsgränserna. Många gånger är det ideella föreningar som driver dessa. Álguogáhtie anordnar språkbad för barn, föräldrar, far- och morföräldrar och andra vuxna. Alla deltagare får möjlighet att påverka

kommande språkbad genom de utvärderingar som avslutar varje språkbad. Medel finns att söka från bl.a. ISOF, men för att få långsiktighet i de arbeten som pågår behövs också vägar till långsiktig finansiering. Konkurrensen hårdnar om de medel som ISOF har att fördela. Staten behöver hitta vägar att stödja de arbeten som pågår, både långsiktiga och kortsiktiga.

Att samråda ger positiva effekter för alla parter. Ideella organisationer har inte så stora resurser. Förutsättningarna behöver förbättras och ansvaret för att samråd kommer till stånd klargöras.

Vi vill trycka på att samerna inte bara är en nationell minoritet utan också Sveriges urbefolkning. Vi önskar att Sverige ratificerar ILO 169.